

Høring Energiutredningen
ØAa 308 2012

Merknader til "NOU 2012:9 Energiutredningen – verdiskapning, forsyningssikkerhet og miljø"

Etter vår mening er det god ide å utrede hvordan verdiskapning, forsyningssikkerhet og miljø i energisektoren. Vi stusser imidlertid noe over at det er så ensidig fokus på elektrisitet. Slik utredningen fremstår vil etter vår mening elektrisitetsutredningen være en mer dekkende tittel.

Manglende omtale av andre energibærere

Utredningen fremstår som grundig, men er dessverre noe snever i sitt utgangspunkt da den i for stor grad legger vekt på hvordan fleksibiliteten til el-systemet kan løses innenfor el-systemet og i for liten grad tar opp hvordan andre energibærere kan bidra til den ønskede fleksibiliteten. I den grad andre energibærere nevnes i forbindelse med fleksibilitet er det stort sett bare bioenergi og varmepumper. Vi finner det svært underlig at utvalget ikke i større grad har omtalt det som utgjør den viktigste energi- og effektreserven av alternative energibærere - olje og gass. I vedlegget har vi tatt med en figur laget av ECON som viser hvilken betydning olje- og parafin kan ha for el-prisen i et år med anstrengt kraftsituasjon.

Når det gjelder omtale av fornybare energikilders betydning for energi- og effektbalansen, mener vi dessverre at utredningen inneholder en del svakheter belyst under. Vi er helt enig i at vedfyring utgjør en viktig energifleksibilitet da disse i større grad benyttes når det er kaldt og således stor etterspørsel etter energi. Derimot er betydningen av vedfyring for kortsiktig fleksibilitet mer begrenset.

Når det gjelder annen bruk av bio, så som større biokjeler, er imidlertid betydningen for fleksibiliteten svært begrenset. Slike kjeler benyttes som regel som grunnlast. Topplasten som er viktig for fleksibiliteten tas i dag normalt av olje og gass. Legges det opp til å fase ut bruken av olje og gass, som enkelte ønsker, vil denne energien måtte dekkes opp. Det kan skje ved å øke kapasiteten på biokjelen til å kunne ta hele topplasten, noe som både er kostbart og leder til mindre effektiv drift av biokjelen. Alternativt kan topplasten dekkes av strøm, noe som bidrar til at det brukes mer strøm på kalde dager – altså mindre fleksibilitet. Etter vår mening burde konsekvensen av disse effektene i større grad vært omtalt.

Når det gjelder varmepumper er det enda mer problematisk å antyde at de bidrar til fleksibilitet. For vann-til-vann-varmepumper er effekten omtrent det samme som en biokjel, dvs det vil normalt være behov for topplast, men for luft til vann og i særlig grad luft-til-luftvarmepumper blir effekten lavere jo kaldere det blir. Disse varmepumpene bidrar således negativt til energifleksibiliteten.

NP ser at et el-sertifikatordningen bidrar vil bidra til økt produksjon av el frem mot 2020. Siden vi deler oppfatningen om at det tar tid å få på plass overføringsledninger, innser vi at energiknapphet vil bli et mindre problem frem mot 2020 selv om vi ennå tror det vil bli knapphet noen år fremover. Det er imidlertid slett ikke opplagt at kortsiktig fleksibilitet i form

av effektknapphet vil forsvinne, særlig ikke nå overføringsledninger til kontinentet kommer på plass. Dette er et spørsmål som etter vår mening burde ha vært behandlet grundigere.

Klimagassutslipp fra strøm

NP er noe usikre på hva som legges til grunn når det gjelder miljøegenskapene til strøm. Det kan virke som om norsk strøm oppfattes som CO₂-fri, enten begrunnet med at den kommer fra vannkraft eller ved at store punktutslipp omfattes av EUs kvotesystem og at utslippene her er gitt. Med dette som utgangspunkt (ingen CO₂-utslipp fra strøm) er det vanskelig å se hvorfor det er så viktig å bruke mindre strøm (energieffektivisering), iallfall kommer begrunnelsene dårlig frem.

Etter vår mening er det slett ikke gitt at utslippene fra store punktutslipp kan tas for gitt fordi det er en del av kvotesystemet. For det første vil det være mulig å justere det absolutte taket. I tillegg, i en langsiktig analyse utover 2020, er jo ikke kvotesystemets tak endelig bestemt. Bidrar Norge gjennom sin krafteksport til lavere kullkraftproduksjon og dermed klimagassutslipp i EU, vil EU i neste omgang kunne påta seg mer ambisiøse forpliktelser. Alternativt: dersom en legger til grunn at utslippene innfor kvotesystemet er gitt, bør en legge den samme forståelsen til grunn for landenes samlede forpliktelse, også Norges. Følgelig, dersom Norge skulle bruke mindre fyringsolje eller gass, vil det for en stor del bli oppveid av at Norge kjøper mindre kvoter internasjonalt siden Norges internasjonale forpliktelse er gitt. Alternativt, kan en ta et annet utgangspunkt, noe Olav Akselsen, Petter Haas Brubakk, Torstein Arne Bye, Raymond Robertsen og Ellen Stensrud gjør i sin særmerknad om bruk av gass i Norge. De skriver: "Bruk av gass medfører klimagassutslipp og utslippene er derfor inkludert i det europeiske kvotemarkedet (ETS) eller belagt med avgifter. "

Sagt på en annen måte: siden avgiften på olje og gass i Norge er høyere enn den internasjonale kvoteprisen, er disse kostnadene allerede internalisert og det er ikke behov for ytterligere tiltak.

Transportsektoren

Vi har merket oss omtalen av transportsektoren, særlig konklusjonen om at "Samlet sett anslås det at transportsektoren, selv med omfattende elektrifisering, vil utgjøre en beskjeden andel av det totale elforbruket i Norge", noe vi tror er riktig.

Vi stusser imidlertid noe over den store plassen som vies til persontransport og oppvarming, mens sjøtransport og flytransport så godt som ikke omtalt. Det kan selvsagt ha noe å gjøre med at strøm her neppe vil være et realistisk alternativ, men som tidligere nevnt mener vi at fokuset burde være bredere enn å kun omfatte strøm.

Energieffektivisering

Etter NPs mening vil mest ift utslipp i elektrisitet være mest riktig å ta utgangspunkt i marginal kraftforsyning uten hensyn til EUs nåværende kvotetak. Da gir også energieffektivisering ift strøm større mening. NP deler i hovedsak utvalget oppfatninger når det gjelder energieffektivisering. Vi deler oppfatningen om at kostnaden knyttet til energieffektivisering må sammenlignes med kostnadene ved energiomlegging og den mest kostnadseffektive virkemidlet velges i det enkelte situasjon.

Vi vil også påpeke at når en skal vurdere virkemidler med annet primært formål enn energieffektivisering, også bør se på hvor effektivt energien brukes. Flere partier har gjennom mange år ønsket å få til en utfasing av fyringsolje. Det har vært signalisert et mulig forbud og at betydelige støtteordninger til utskifting bør komme på plass. Ift å oppnå effektiv energibruk er slike signaler uheldige. Eiere av oljeanlegg vil da sine anlegg så lenge som mulig. Sverige har isteden en avgiftsløsning for å få til utfasing av fyringsolje. En slik virkemiddelbruk vil i større grad sikre en effektiv energibruk.

Konklusjon

- Utredningen burde i større grad ha vurdert andre energibæreres muligheter til å bidra til forsyningssikkerhet, ikke minst olje og gass.
- Det er vanskelig å se hvilke utslipp som legges til grunn for strøm og hvordan et mål om energieffektivitet er begrunnet. Legges det til grunn at utslippene ift strøm er 0 fordi de er en del av EUs kvotesystem, må denne tilnærmingen også legges til grunn for fossile utslipp i Norge siden de er en del av Norges internasjonale klimaforpliktelse.